

V Bruseli 24. 7. 2013
COM(2013) 542 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Smerom ku konkurencieschopnejšiemu a efektívnejšiemu odvetviu obrany a bezpečnosti

{SWD(2013) 279 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Smerom ku konkurencieschopnejšiemu a efektívnejšiemu odvetviu obrany a bezpečnosti

„Svet potrebuje Európu, ktorá je schopná vysielat' vojenské misie, aby pomohla stabilizovať situáciu v krízových oblastiach... Potrebujeme posilniť našu spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločný prístup k otázkam obrany, pretože spoločne máme silu a veľkosť, aby sme pretvorili svet na spravodlivejšie miesto, v ktorom platia pravidlá a rešpektujú sa ľudské práva.“

Predseda Barroso, prejav o stave Únie, september 2012

„Rada v záujme zachovania a posilnenia SBOP opätovne vyzýva k udržaniu a ďalšiemu rozvoju vojenských spôsobilostí. Tieto spôsobilosti posilňujú v kontexte širšieho komplexného prístupu schopnosť EÚ zaručovať bezpečnosť (a) na zachovanie a posilnenie európskych vojenských spôsobilostí a kapacity EÚ nezávisle konať je potrebné, aby bol európsky obranný priemysel silnejší a menej roztrieštený.“

Rada pre zahraničné veci, 19. november 2012, závery

1. PRÍSPEVOK EURÓPSKEJ KOMISIE K POSILNENIU EURÓPSKEHO ODVETVIA OBRANY A BEZPEČNOSTI

Toto oznámenie vychádza z práce pracovnej skupiny Komisie pre obranu, ktorá bola zriadená v roku 2011 s cieľom posilniť odvetvie obrany mobilizáciou všetkých príslušných politík EÚ. ESVČ a EDA sa v plnej miere podieľali na činnosti pracovnej skupiny, ako aj pri príprave tohto oznámenia.

1.1. Úvod

Strategické a geopolitické prostredie sa rýchlo a nepretržite vyvíja. Svetová rovnováha moci sa presúva so vznikom nových významných centier a Spojené štáty americké presúvajú svoje strategické zameranie na Áziu. Európa musí v tejto situácii prevziať väčšiu zodpovednosť za bezpečnosť doma a v zahraničí. EÚ musí na svoje upevnenie vyvíjať vierohodnú spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku (SBOP). Tento vývoj musí byť v plnom súlade s organizáciou NATO a jej zásadami.

V súčasnosti čelíme bezpečnostným problémom, ktorých je mnoho, sú komplexné, vzájomne prepojené a je ťažké ich predvídať: môžu vzniknúť regionálne krízy, ktoré môžu vyústiť do násilností, môžu vzniknúť nové technológie, ktoré priniesú nové zraniteľné miesta a hrozby, environmentálne zmeny a nedostatok prírodných zdrojov môžu vyvolať politické a vojenské konflikty. Mnohé hrozby a riziká pritom ľahko presahujú štátne hranice, čo ruší tradičnú deliacu čiaru medzi vnútornou a vonkajšou bezpečnosťou.

Tieto bezpečnostné problémy možno riešiť len prostredníctvom komplexného prístupu, v ktorom sa skombinujú rôzne politiky a nástroje, krátkodobé a dlhodobé opatrenia. Tento prístup musí podporovať široká škála civilných a vojenských spôsobilostí. Je čoraz nepravdepodobnejšie, že členské štáty budú schopné samé znášať toto bremeno.

Je to najmä prípad obrany, kde sú nové zariadenia často technologicky zložité a nákladné. Členské štáty majú v súčasnosti ťažkosti vhodne vybaviť svoje ozbrojené sily. Nedávne

operácie v Líbyi poukázali na významné európske nedostatky hlavných vojenských spôsobilostí.

Kríza verejných výdavkov spôsobila škrty v rozpočtoch na obranu, čo zhoršuje situáciu predovšetkým preto, že škrty nie sú koordinované a nevykonávajú sa s ohľadom na spoločné strategické ciele. Od roku 2001 do roku 2010 výdavky EÚ na obranu klesli z 251 miliárd EUR na 194 miliárd EUR. Tieto rozpočtové škrty majú vážny vplyv aj na odvetvia, ktoré vyvíjajú zariadenia pre naše ozbrojené sily, keďže sa obmedzili existujúce a plánované programy. Týka sa to najmä investícií do výskumu a vývoja v oblasti obrany, ktoré sú kľúčové pre rozvoj budúcich spôsobilostí. V období rokov 2005 až 2010 poklesli európske rozpočty na výskum a vývoj o 14 % na 9 miliárd EUR; len samotné Spojené štáty americké v súčasnosti míňajú sedemkrát viac na výskum a vývoj v oblasti obrany než všetkých 27 členských štátov EÚ spolu.

Rozpočty na obranu sa znižujú a náklady na moderné spôsobilosti rastú. Príčinou tohto nárastu nákladov je dlhodobý trend rastúcej technologickej zložitosti obranných zariadení, ale aj zníženie výrobných objemov, čo je spôsobené reorganizáciou a znižovaním stavu európskych ozbrojených síl od konca studenej vojny. Tieto faktory budú naďalej formovať trhy v oblasti obrany v Európe bez ohľadu na výšku rozpočtov.

Táto situácia má vedľajšie účinky na priemyselné odvetvie, ktoré zohráva kľúčovú úlohu v širšom európskom hospodárstve. S obratom 96 miliárd EUR len v roku 2012 je dôležitým priemyselným odvetvím, ktoré vytvára inovácie a zameriava sa na špičkovú techniku a technológie. Jeho špičkový výskum prináša významný nepriamy vplyv v ostatných odvetviach, ako sú elektronika, vesmírne a civilné letectvo, a zabezpečuje rast a tisícky vysoko odborných pracovných miest. V obrannom priemysle v Európe je priamo zamestnaných približne 400 000 ľudí a nepriamo vytvára ďalších 960 000 pracovných miest. Preto to je odvetvie, ktoré si musíme nutne udržať, ak má Európa ostať popredným svetovým strediskom výroby a inovácií. Z tohto dôvodu sú opatrenia na posilnenie konkurencieschopnosti obranného priemyslu kľúčovou súčasťou stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Význam tohto odvetvia však pritom nemožno merať len počtom pracovných miest a výškou obratu. Európska obranná technologická a priemyselná základňa (EDTIB) predstavuje významný prvok schopnosti Európy zaistiť bezpečnosť jej občanov a chrániť jej hodnoty a záujmy. Európa musí byť schopná prevziať zodpovednosť za svoju vlastnú bezpečnosť a za medzinárodný mier a stabilitu všeobecne. To si vyžaduje určitý stupeň strategickej nezávislosti: aby Európa mohla byť vierohodným a spoľahlivým partnerom, musí byť schopná rozhodovať a konať bez toho, aby bola závislá od spôsobilostí tretích strán. Bezpečnosť dodávok, prístup k hlavným technológiám a prevádzková nezávislosť sú teda rozhodujúce.

Spoločnosti v oblasti obrany v súčasnosti prežívajú na prínosoch minulých investícií do výskumu a vývoja a klesajúce vnútroštátne objednávky úspešne nahradili vývozmi. Často však za cenu presunov technológií, práv duševného vlastníctva a výroby mimo EÚ. To má následne vážne následky na dlhodobú konkurencieschopnosť základne EDTIB.

Problém zmenšujúcich sa rozpočtov na obranu zhoršuje pretrvávajúca roztrieštenosť európskych trhov, čo vedie k zbytočnému zdvojeniu spôsobilostí, organizácií a výdavkov. Spolupráca a celoeurópska hospodárska súťaž sú aj naďalej výnimkou, keďže viac ako 80 % investícií do obranných zariadení sa realizuje vnútroštátne. Európa v dôsledku toho riskuje stratu zásadných odborných poznatkov a nezávislosti v oblastiach hlavných spôsobilostí.

Táto situácia si vyžaduje nové zameranie priorít. Ak je zvýšenie výdavkov ťažké, treba výdavky lepšie pridelovať. Na to existuje značný priestor. Napriek škrtom minulí členské štáty EÚ v roku 2011 spoločne na obranu viac ako Čína, Rusko a Japonsko spolu¹. Rozpočtové obmedzenia treba preto kompenzovať väčšou spoluprácou a efektívnejším využívaním zdrojov. To je možné prostredníctvom podpory klastrov, špecializácie úloh, spoločného výskumu a obstarávania, nového dynamickejšieho prístupu k civilno-vojenským synergiám a väčšej trhovej integrácie.

1.2. Stratégia Komisie

Obrana je stále jadrom národnej suverenity a rozhodnutia o vojenských spôsobilostiach zostávajú v kompetencii členských štátov. EÚ však môže prispieť významným podielom. Disponuje politikami a nástrojmi na vykonanie štrukturálnych zmien a predstavuje najlepší rámec pre to, aby si členské štáty spoločne zachovali príslušnú úroveň strategickej samostatnosti. Členské štáty majú približne 1,6 milióna vojakov a ročné rozpočty na obranu predstavujú 194 miliárd EUR. EÚ je tak schopná byť strategickým aktérom na medzinárodnej scéne, a to v súlade s jej hodnotami.

Európska rada preto vo svojich záveroch zo 14. decembra 2012 vyzvala „vysokú predstaviteľku, a to najmä prostredníctvom Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a Európskej obrannej agentúry, ako aj Komisiu, aby (...) vypracovali ďalšie návrhy a opatrenia na posilnenie SBOP a zvýšenie dostupnosti potrebných civilných a vojenských spôsobilostí...“.

Hlavným cieľom je posilniť európsku obranu tak, aby dokázala čeliť výzvam 21. storočia. Členské štáty budú viesť mnohé potrebné reformy. Poslaním Európskej obrannej agentúry (EDA) je podporovať ich v ich úsilí zlepšiť obranné spôsobilosti Únie pre SBOP. Komisia môže takisto významne prispieť, čo už aj začala. Ako predseda Barroso zdôraznil: „Komisia v tejto súvislosti prijíma svoju časť zodpovednosti a vyvíja úsilie v záujme vytvorenia jednotného trhu obrany, pričom využíva kompetencie, ktoré jej vyplývajú zo zmluvy, aby mohla rozvinúť európsku priemyselnú základňu pre obranu.“

Komisia so zreteľom na tieto ciele predložila dve smernice o obstarávaní na účely obrany a služieb citlivej povahy (2009/81) a o transferoch (2009/43), ktoré sú v súčasnosti základným kameňom trhu v oblasti obrany. Okrem toho vypracovala priemyselné politiky a osobitné výskumné a inovačné programy pre bezpečnosť a vesmír. Komisia vypracovala aj politiky a nástroje na podporu vnútornej a vonkajšej bezpečnosti v oblastiach, ako sú ochrana vonkajších hraníc, námorný dozor, civilná ochrana alebo krízové riadenie, ktoré majú mnohé technologické, priemyselné, koncepčné a prevádzkové podobné znaky a väzby s obranou.

Predmetným oznámením sa konsoliduje toto *acquis* a ďalej ho rozširuje v rámci svojich kompetencií podľa vymedzenia v Lisabonskej zmluve. Jeho zámerom je najmä zužitkovať možné synergie a vzájomné obohatenie, ktoré pochádzajú zo splývania oblastí obrany a bezpečnosti a civilnej oblasti s vojenskou.

Komisia chce na dosiahnutie týchto cieľov podniknúť kroky v týchto oblastiach:

- Ďalej prehĺbiť vnútorný trh v oblasti obrany a bezpečnosti. Znamená to predovšetkým zaistiť plné uplatňovanie dvoch existujúcich smerníc. Komisia bude na základe tohto *acquis* odstraňovať aj narušenia trhu a podporovať zlepšenie bezpečnosti dodávok medzi členskými štátmi.
- Posilniť konkurencieschopnosť základne EDTIB. Komisia na tento účel vypracuje priemyselnú politiku pre obranu na základe dvoch prvkov:

¹ Údaje SIPRI

- podpora konkurencieschopnosti – vrátane vypracovania tzv. hybridných noriem na podporenie trhov v oblasti bezpečnosti a obrany a na preskúmanie možností, ako vypracovať európsky certifikačný systém pre vojenskú letovú spôsobilosť;
 - podpora pre malé a stredné podniky – vrátane rozvoja európskeho strategického partnerstva pre klastre na zabezpečenie spojení s ostatnými klastrami a na podporu malých a stredných podnikov pôsobiacich v odvetví obrany v celosvetovej konkurencii.
- V maximálnej možnej miere využiť civilno-vojenské synergie na zaistenie najefektívnejšieho využitia zdrojov európskych daňovníkov. Najmä prostredníctvom týchto opatrení:
 - zamerať svoje úsilie na možné vzájomné obohatenie medzi civilným a vojenským výskumom a na potenciál dvojakého využitia kozmického priestoru;
 - pomáhať ozbrojeným silám znížiť ich spotrebu energie, čo prispeje k dosiahnutiu cieľov Únie 20/20/20.
 - Komisia ďalej navrhuje opatrenia zamerané na preskúmanie nových možností, napredovanie strategickú diskusie v Európe a prípravu pôdy pre rozsiahlejšiu a intenzívnejšiu európsku spoluprácu. Najmä prostredníctvom týchto opatrení:
 - preskúmanie možností spôsobilostí s dvojakým využitím vo vlastníctve EÚ, ktoré môžu v určitých oblastiach bezpečnosti doplniť vnútroštátne spôsobilosti a účinne a nákladovo efektívne znásobiť sily;
 - zváženie začatia prípravnej akcie pre výskum súvisiaci so SBOP so zameraním na oblasti, kde sú najviac potrebné obranné spôsobilosti EÚ.

Komisia vyzýva hlavy štátov a predstaviteľov vlád, aby na zasadnutí Európskej rady v decembri 2013 diskutovali o tomto oznámení, ako aj o správe, ktorú vypracovala vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.

Akčný plán²

2. POSILNENIE VNÚTORNÉHO TRHU V OBLASTI OBRANY

2.1. Zaistenie efektívnosti trhu

- Vďaka úplnej transpozícii smernice o obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti 2009/81 vo všetkých členských štátoch sa zaviedol regulačný pilier európskeho trhu v oblasti obrany. Prvýkrát sa v tomto odvetví uplatňujú osobitné pravidlá vnútorneho trhu s cieľom zlepšiť spravodlivú hospodársku súťaž v celej EÚ. Obrana však zostáva špecifickým trhom s dlhoročnou tradíciou vnútroštátnej roztrieštenosti. Komisia preto prijme osobitné opatrenia na zabezpečenie správneho uplatňovania smernice a plnenia jej cieľov.

² Všetky akcie naplánované v tomto akčnom pláne súvisia a sú v súlade s príslušnými finančnými nástrojmi zriadenými vo viacročnom finančnom rámci.

Akcia:

- *Komisia bude monitorovať otvorenosť trhov členských štátov v oblasti obrany a prostredníctvom periodika EÚ Tenders Electronic Daily (TED) a ďalších špecializovaných zdrojov bude pravidelne hodnotiť, ako sa uplatňujú nové pravidlá obstarávania. Svoje činnosti monitorovania trhu bude koordinovať s podobnými činnosťami agentúry EDA s cieľom využiť možné synergie a zamedziť zbytočnému zdvojeniu úsilia.*

V období obmedzených rozpočtov je osobitne dôležité efektívne nakladanie s finančnými zdrojmi. Zlučovanie dopytu predstavuje účinný spôsob, ako dosiahnuť tento cieľ. Smernica obsahuje osobitné ustanovenia o centrálnych obstarávacích inštitúciách, ktoré členským štátom umožnia využiť nové pravidlá aj na spoločné obstarávanie, napríklad prostredníctvom agentúry EDA. Členské štáty by tento nástroj mali používať čo najviac, aby mohli maximalizovať úspory z rozsahu a plne ťažiť z celoeurópskej spolupráce.

Určité zákazky sú vyňaté z rozsahu pôsobnosti tejto smernice, keďže uplatňovanie jej pravidiel by v ich prípade nebolo vhodné. Ide predovšetkým o programy spolupráce, ktoré predstavujú účinný prostriedok na podporu konsolidácie trhu a konkurencieschopnosti.

Iné osobitné výnimky, a to predaj medzi vládami a zákazky zadávané podľa medzinárodných pravidiel, však možno interpretovať spôsobom, ktorý je v rozpore so správnym uplatňovaním smernice. Mohlo by to ohroziť rovnaké podmienky na vnútornom trhu. Komisia preto zaistí presný výklad týchto výnimiek a to, aby sa nezneužívali na obchádzanie smernice.

Akcia:

- *Komisia vyjasní hranice určitých výnimiek. Na tento účel poskytne v konzultácii s členskými štátmi osobitné usmernenie, najmä o predajoch medzi vládami a o medzinárodných dohodách.*

2.2. Odstránenie narušení trhu

Komisia v záujme ďalšieho rozvoja vnútorného trhu v oblasti obrany a dosiahnutia rovnakých podmienok pre všetkých európskych dodávateľov naprávi pretrvávajúce nespravodlivé a diskriminačné postupy a narušenia trhu. Zmobilizuje najmä svoje politiky na boj proti kompenzáciám, t. j. hospodárske kompenzácie požadované pre nákupcov v odvetví obrany od zahraničných dodávateľov. Požiadavky na kompenzáciu predstavujú diskriminačné opatrenia, ktoré sú v rozpore so zásadami Zmluvy o EÚ a účinnými metódami obstarávania. Preto nemôžu byť súčasťou vnútorného trhu v oblasti obrany.

Akcia:

- *Komisia zabezpečí rýchle zrušenie kompenzácií. Všetky členské štáty od prijatia smernice o obstarávaní v oblasti obrany stiahli alebo revidovali svoje vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa kompenzácií. Komisia overí, či sú tieto revízie v súlade s právnymi predpismi EÚ. Zabezpečí tiež, aby tieto zmeny právneho rámca viedli k skutočnej zmene postupov obstarávania členských štátov.*

Komisia vo veľkej miere uplatňuje pravidlá o kontrole koncentrácií v odvetví obrany. Takéto prípady Komisii umožnili zaručiť efektívnu kontrolu hospodárskej súťaže, čo pomohlo zlepšiť fungovanie trhu v oblasti obrany. Pokiaľ ide o štátnu pomoc, verejné výdavky by v súlade s oznámením o modernizácii politiky štátnej pomoci mali byť efektívnejšie a cielenejšie. Kontrola štátnej pomoci zohráva v tejto súvislosti zásadnú úlohu pri ochrane a posilňovaní vnútorného trhu, a to aj v odvetví obrany.

Členské štáty sú na základe zmluvy povinné oznamovať Komisii všetky opatrenia štátnej pomoci vrátane pomoci v čisto vojenskom odvetví. Od tejto povinnosti môžu byť oslobodené len v prípade, že vedia dokázať, že neoznámenie je potrebné z dôvodov základných záujmov ich bezpečnosti podľa článku 346 ZFEÚ. Ak sa teda členský štát chce opierať o článok 346, musí vedieť preukázať, že konkrétne opatrenia vo vojenskom odvetví sú potrebné a primerané na ochranu základných záujmov jeho bezpečnosti a neprekračujú rámec nevyhnutne potrebný na tento účel. Dôkazné bremeno, že tieto podmienky sú splnené, znášajú členské štáty.

Akcia:

- *Komisia zabezpečí, aby boli splnené všetky potrebné podmienky, keď sa odvoláva na článok 346 ZFEÚ na odôvodnenie opatrení štátnej pomoci.*

2.3. Zvýšenie bezpečnosti dodávok

Bezpečnosť dodávok je nevyhnutná na zabezpečenie fungovania vnútorného trhu v oblasti obrany a na europeizáciu priemyselných dodávateľských reťazcov. Väčšina problémov s bezpečnosťou dodávok je v zodpovednosti členských štátov. Komisia však môže vyvinúť nástroje, ktoré členským štátom umožnia zvýšiť bezpečnosť dodávok medzi nimi. Smernica 2009/43 o transferoch v rámci EÚ predstavuje takýto nástroj, keďže sa v nej zavádza nový licenčný systém, ktorý umožňuje pohyb výrobkov obranného odvetvia v rámci vnútorného trhu. Členské štáty by teraz mali plne využiť možnosti tejto smernice na zvýšenie bezpečnosti dodávok v rámci Únie.

Akcia:

- *Komisia spoločne s Európskou obrannou agentúrou (EDA) začnú proces konzultácií zameraný na dosiahnutie politického záväzku členských štátov, že vzájomne zabezpečia zadané alebo dohodnuté dodávky výrobkov, materiálov alebo služieb odvetvia obrany určených na konečné použitie ozbrojenými silami členských štátov.*
- *Komisia zoptimalizuje režim transferov v odvetví obrany: a) podporovaním vnútroštátnych orgánov v ich úsilí zvýšiť informovanosť odvetvia o ňom; b) zriadením centrálného registra všeobecných licencií a podporovaním ich používania; a c) presadzovaním najlepších postupov pri riadení transferov v rámci EÚ.*

Bezpečnosť dodávok závisí aj od kontroly a vlastníctva rozhodujúcich priemyselných a technologických aktív. Niektoré členské štáty majú vnútroštátne právne predpisy na kontrolu zahraničných investícií do odvetvia obrany. Čím je však priemyselný dodávateľský reťazec viac medzinárodný, tým viac môže zmena vlastníctva jednej spoločnosti (aj na nižších úrovniach) ovplyvniť bezpečnosť dodávok ozbrojených síl a odvetvia ostatných členských štátov. Ide takisto o problém ovplyvňujúci mieru nezávislosti, ktorú Európa má a ktorú si chce udržať v oblasti vojenskej kapacity, ako aj všeobecnú otázku kontroly prichádzajúcich zahraničných investícií v uvedenom odvetví. Riešenie tejto otázky si môže vyžadovať európsky prístup.

Akcia:

- *Komisia vydá zelenú knihu o kontrole obranných a citlivých bezpečnostných priemyselných spôsobilostí. Uskutoční konzultácie so zainteresovanými stranami o možných nedostatkoch súčasného systému vrátane možnej identifikácie európskych kapacít a preskúma možnosti na zriadenie celoeurópskeho systému monitorovania vrátane mechanizmov oznamovania a konzultácie medzi členskými štátmi.*

3. PODPOROVANIE KONKURENCIESCHOPNEJŠIEHO ODVETVIA OBRANY

Vytvorenie skutočného vnútorného trhu v oblasti obrany si vyžaduje nielen spoľahlivý právny rámec, ale aj prispôsobenú európsku priemyselnú politiku. Budúcnosť základne EDTIB je vo väčšej spolupráci a regionálnej špecializácii okolo sietí excelentnosti a medzi nimi. Ďalšie posilnenie ich civilno-vojenského rozmeru môže podporiť hospodársku súťaž a prispieť k hospodárskemu rastu a regionálnemu rozvoju. Na čoraz globalizovanejšom trhu v odvetví obrany je navyše nevyhnutné, aby európske spoločnosti pôsobiace v odvetví obrany mali v Európe zdravé podnikateľské prostredie, a mohli tak zlepšiť svoju celosvetovú konkurencieschopnosť.

3.1. Normalizácia – polozenie základov pre spoluprácu a konkurencieschopnosť v oblasti obrany

Väčšina noriem používaných v odvetví obrany EÚ je civilná. Keď sú potrebné osobitné normy pre odvetvie obrany, vyvíjajú sa vnútroštátne, čo bráni spolupráci a zvyšuje náklady pre odvetvie. Používanie spoločných noriem v oblasti obrany by teda vo veľkej miere zlepšilo spoluprácu a interoperabilitu medzi európskymi armádami a zvýšilo konkurencieschopnosť európskeho priemyslu vo vznikajúcich technológiách.

Poukazuje to na potrebu vytvoriť stimuly pre členské štáty, aby vypracovali európske civilno-vojenské normy. Tie by mali zostať dobrovoľné a nesmú sa prelínať s prácou organizácie NATO a ostatných príslušných orgánov v oblasti noriem. Mohlo by sa však toho urobiť omnoho viac pre vypracovanie noriem v oblastiach, kde sa zistia medzery a spoločné potreby. Týka sa to najmä noriem vo vznikajúcich technológiách, ako sú systémy diaľkovo pilotovaných lietadiel (RPAS), a v niektorých oblastiach, ako je ochrana tábora, kde trhy ešte nie sú dobre vyvinuté a existuje potenciál na zvýšenie konkurencieschopnosti odvetvia.

Akcie:

- Komisia podporí vypracovanie tzv. hybridných noriem pre výrobky, ktoré sa môžu použiť na vojenské a aj na civilné účely. V roku 2012 už vydala požiadavku na vypracovanie takejto hybridnej normy pre softvérovo definované rádiá. Ďalšími kandidátmi na požiadavky o vypracovanie normy by mohli byť: normy týkajúce sa zisťovania prítomnosti chemických, biologických, rádiologických a jadrových látok a výbušnín (CBRNE) a normy na odoberanie ich vzoriek, RPAS, požiadavky letovej spôsobilosti, normy na obojstrannú výmenu údajov, šifrovanie a ďalšie dôležité informačné a komunikačné technológie.
- Komisia s agentúrou EDA a európskymi orgánmi pre normalizáciu po dohode s členskými štátmi preskúmajú možnosti na zriadenie mechanizmu vypracúvania osobitných európskych noriem pre vojenské výrobky a aplikácie. Hlavným účelom tohto mechanizmu bude vypracovanie noriem s cieľom uspokojiť zistené potreby a zároveň vhodne nakladať s citlivými informáciami.
- Komisia s agentúrou EDA preskúmajú nové možnosti podporovania existujúcich nástrojov na vybratie noriem pre najlepší postup obstarávania v odvetví obrany.

3.2. Podporovanie spoločného prístupu k certifikácii – zníženie nákladov a urýchlenie vývoja

Certifikácia podobne ako normy napomáha priemyselnej konkurencieschopnosti a európskej spolupráci v oblasti obrany. Skutočnosť, že neexistuje celoeurópsky systém certifikácie výrobkov obranného odvetvia, značne oneskoruje uvádzanie výrobkov na trh a vo výraznej miere zvyšuje náklady počas životného cyklu výrobku. Potrebujeme lepšie opatrenia v oblasti

certifikácie, aby sa určité úlohy, ktoré sa v súčasnosti vykonávajú na vnútroštátnej úrovni, mohli realizovať spoločne.

Podľa agentúry EDA to v prípade vojenskej letovej spôsobilosti predlžuje čas vývoja o 50 % a zvyšuje náklady na vývoj o 20 %. Súbor spoločných a harmonizovaných požiadaviek navyše znižuje náklady tým, že umožňuje medzinárodnú údržbu lietadiel alebo odbornú prípravu personálu údržby.

Ďalším príkladom je munícia. Náklady pre Európu spôsobené neexistenciou spoločnej certifikácie pre muníciu odstreľovanú zo zeme sa odhadujú na 1,5 miliardy EUR ročne (z celkovej sumy 7,5 miliárd EUR vynaloženej ročne na muníciu).

Akcia:

- *Komisia na základe civilných skúseností Európskej agentúry pre bezpečnosť letectva (EASA), jej skúseností získaných pri certifikácii Airbusu A-400M (v civilnej konfigurácii) a práce agentúry EDA v tejto oblasti posúdi rôzne možnosti, ako možno za členské štáty vykonávať úlohy súvisiace s prvotnou letovou spôsobilosťou vojenských výrobkov v oblastiach určených agentúrou EDA.*

3.3. Suroviny – riešenie rizík súvisiacich s dodávkami pre európske odvetvie obrany

Rôzne suroviny, ako sú prvky vzácnych zemín, sú nevyhnutne potrebné v mnohých obranných aplikáciách, od RPAS po presne navádzanú muníciu, od laserového zameriavania po satelitné komunikácie. Viaceré tieto materiály sú vystavené narastajúcim rizikám súvisiacim s dodávkami, čo brzdí konkurencieschopnosť odvetvia obrany. Hlavný prvok celkovej stratégie EÚ v oblasti surovín predstavuje zoznam surovín, ktoré majú rozhodujúci význam pre hospodárstvo EÚ. Očakáva sa, že aktuálny zoznam rozhodujúcich surovín na úrovni EÚ sa bude revidovať do konca roku 2013. Hoci tieto materiály sú často rovnaké ako materiály dôležité pre civilné a obranné účely, bolo by jasným prínosom, ak by sa v tejto práci zohľadnil osobitný význam surovín pre európske odvetvie obrany.

Akcia:

- *Komisia bude sledovať suroviny, ktoré sú podstatné pre odvetvie obrany, v rámci celkovej stratégie EÚ v oblasti surovín a v prípade potreby vypracuje ciele politické opatrenia.*

3.4. Malé a stredné podniky – zabezpečenie základu európskych inovácií v odvetví obrany

Smernice v odvetví obrany o obstarávaní a transferoch poskytujú pre malé a stredné podniky nové možnosti na účasť na vytvorení európskeho trhu v oblasti obrany. Ide najmä o ustanovenia o subdodávateľskej činnosti v smernici o obstarávaní, ktorými sa zlepšuje prístup k dodávateľským reťazcom cudzích hlavných dodávateľov. Členské štáty by preto mali aktívne využívať tieto ustanovenia na zlepšenie možností malých a stredných podnikov.

Potrebné sú ďalšie kroky, hlavne v oblasti klastrov. Tieto klastre fungujú často vďaka hlavnej spoločnosti, ktorá pracuje s menšími spoločnosťami v dodávateľskom reťazci. Klastre sú okrem toho často súčasťou sietí excelentnosti, v ktorých sa spájajú hlavní dodávatelia, malé a stredné podniky, výskumné organizácie a ďalšie akademické sektory.

Klastre sú preto osobitne dôležité pre malé a stredné podniky, keďže im poskytujú prístup k spoločným zariadeniam, segmentom, v ktorých sa môžu špecializovať, a možnostiam na spoluprácu s inými malými a strednými podnikmi. Spoločnosti môžu v týchto klastroch spojiť svoje silné stránky a zdroje s cieľom diverzifikovať na nových trhoch a vytvoriť nové trhy a

znalostné inštitúcie. Môžu vyvinúť aj nové civilné výrobky a aplikácie založené na technológiách a materiáloch, ktoré sa spočiatku vyvinuli na obranné účely (napr. internet, GPS) alebo naopak, čo je čoraz významnejší trend.

Akcie:

- *Komisia spoločne s odvetvím preskúmajú, pomocou prístupu zdola nahor, ako možno zriadiť európske strategické partnerstvo pre klastre určené na podporu vzniku nových hodnotových reťazcov a na odstránenie prekážok, ktorým čelia malé a stredné podniky pôsobiace v odvetví obrany v celosvetovej konkurencii. Komisia v tejto súvislosti pre potreby malých a stredných podnikov pôsobiacich v odvetví obrany využije nástroje určené na podporovanie malých a stredných podnikov vrátane Programu pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (COSME). Na tento účel sa môže zväziť aj použitie Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Táto práca bude zahŕňať vyjasnenie pravidiel oprávnenosti pre projekty s dvojakým využitím.*
- *Komisia využije aj sieť Enterprise Europe Network (EEN) na usmernenie malých a stredných podnikov pôsobiacich v odvetví obrany pri budovaní sietí a partnerstiev, internacionalizácii ich činností, transferoch technológií a financovaní podnikateľských príležitostí.*
- *Komisia bude podporovať regionálne budovanie sietí s cieľom integrovať obranné priemyselné a výskumné aktíva do regionálnych stratégií inteligentnej špecializácie, a to najmä prostredníctvom európskej siete regiónov pôsobiacich v odvetví obrany.*

3.5. Zručnosti – riadenie zmien a zabezpečenie budúcnosti

Obranný priemysel prechádza zásadnou zmenou, ktorej sa členské štáty a priemysel musia prispôbiť. Ako uviedla Európska rada v decembri roku 2008: „reštrukturalizácia európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne, najmä okolo centier európskej excelentnosti, zamedzenie duplikáciám na zabezpečenie jej dobrého stavu a konkurencieschopnosti je potrebná zo strategického a hospodárskeho hľadiska“.

Proces reštrukturalizácie je najmä v zodpovednosti priemyslu, ale doplnkovú úlohu zohrávajú aj Komisia, národné vlády a miestne orgány. Komisia a členské štáty majú k dispozícii celý rad európskych nástrojov, ktoré podporujú nové zručnosti a sú zamerané na dôsledky reštrukturalizácie. Tieto nástroje by sa mali používať po dobrom oboznámení sa so spôsobilosťami a technológiami, ktoré sú pre priemysel podstatné. Komisia bude členské štáty podporovať, aby využívali programy pracovnej flexibility na podporu podnikov, vrátane dodávateľov, ktorí utrpeli dočasný pokles dopytu po svojich výrobkoch, a aby podporili predvídavy prístup k reštrukturalizácii. V tejto súvislosti môžu členské štáty využiť podporu z Európskeho sociálneho fondu (ESF) a v niektorých prípadoch hromadného prepúšťania takisto z Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii. Dôležitým základom tejto práce bude zmapovanie existujúcich zručností a identifikácia zručností potrebných do budúcnosti, možno na základe Európskej sektorovej rady pre zručnosti v odvetví obrany pod vedením zástupcov odvetví.

Akcie:

- *Komisia bude podporovať zručnosti identifikované ako zásadné pre budúcnosť odvetvia vrátane aliancií pre sektorové zručnosti a programov znalostných aliancií, ktoré sú v súčasnosti v skúšobnej fáze.*

- *Komisia bude podporovať využívanie ESF na preškolenie a novú odbornú prípravu pracovníkov, najmä v prípade projektov zameraných na potrebné zručnosti, zladovanie zručností a predvídanie zmien.*
- *Komisia zohľadní potenciál európskych štrukturálnych a investičných fondov na podporu regiónov, ktoré negatívne postihla reštrukturalizácia odvetvia obrany, hlavne s cieľom pomôcť pracovníkom prispôbiť sa novej situácii a podporiť hospodársku konverziu.*

4. VYUŽITIE POTENCIÁLU DVOJAKÉHO VYUŽITIA VÝSKUMU A POSILNENIE INOVÁCIÍ

Keďže mnohé technológie môžu mať dvojaké využitie, potenciál synergií medzi civilným a vojenským výskumom rastie. V tejto súvislosti prebieha koordinácia témy bezpečnosť siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu a technického rozvoja a európskych výskumných činností v odvetví obrany. Práca sa doteraz sústreďovala na CBRNE a v poslednom čase sa začala zameriavať aj na kybernetickú obranu v rámci SBOP a jej synergie s kybernetickou bezpečnosťou. V stratégii kybernetickej bezpečnosti EÚ boli v tejto súvislosti ohlásené viaceré činnosti, ktoré majú online prostredie EÚ urobiť najbezpečnejším na svete. Spoločný podnik SESAR ďalej začal výskumné činnosti týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti v oblasti manažmentu letovej prevádzky.

V programe Horizont 2020 poskytujú oblasti cieľa „Vedúce postavenie v rámci podporných a priemyselných technológií“, vrátane „kľúčových podporných technológií“ a „bezpečných spoločností“ (spoločenská výzva) vyhliadky na technologický pokrok, ktorý môže priniesť inovácie nielen pre civilné aplikácie, ale aj inovácie s potenciálom dvojakého využitia. Zatiaľ čo činnosti v oblasti výskumu a inovácií vykonávané v rámci programu Horizont 2020 budú výhradne zamerané na civilné aplikácie, Komisia zhodnotí, ako by výsledky v týchto oblastiach mohli priniesť úžitok aj obranným a bezpečnostným priemyselným spôsobilostiam. Komisia chce preskúmať aj synergie pri vývoji aplikácií s dvojakým využitím s jednoznačným bezpečnostným rozmerom alebo iných technológií s dvojakým využitím, ako napríklad podporenie zavedenia civilných systémov RPAS do európskeho systému leteckej dopravy, ktoré sa vykoná v rámci spoločného podniku SESAR.

Výskum v odvetví obrany priniesol dôležité sekundárne účinky v ďalších odvetviach, ako sú elektronika, kozmonautika, civilné letectvo a využitie morských hlbín. Je dôležité zachovať tieto účinky presahovania obrany do civilnej sféry a pomáhať pri výskume v odvetví obrany s cieľom pokračovať v podpore civilných inovácií.

Komisia vidí možné prínosy dodatočných možností pre výskum súvisiaci so SBOP aj mimo rozsahu pôsobnosti programu Horizont 2020. Mohlo by sa tak vykonať v podobe prípravnej akcie pre obranné spôsobilosti rozhodujúce pre operácie SBOP, pričom sa budú vyhľadávať synergie s vnútroštátnymi výskumnými programami. Komisia spoločne s členskými štátmi, ESVC a EDA určí obsah a postupy. Súbežne by si členské štáty mali zachovať príslušnú úroveň financovania výskumu v odvetví obrany a robiť ho vo väčšej miere spoločne.

Akcie:

- *Komisia plánuje podporiť systém obstarávania vo fáze pred komerčným využitím na obstarávanie prototypov. Prvými kandidátmi na toto opatrenie by mohli byť: zisťovanie CBRNE, RPAS a komunikačné zariadenia založené na softvérovo definovanej rádiovkej technológii.*
- *Komisia zváži možnosť podpory výskumu spojeného so SBOP, napríklad prostredníctvom prípravnej akcie. Zamerala by sa na oblasti, kde sú obranné spôsobilosti EÚ*

najpotrebnejšie, pričom sa tam, kde to bude možné, budú vyhľadávať synergie s vnútroštátnymi výskumnými programami.

5. ROZVOJ SPÔSOBILOSTÍ

Komisia už pracuje na potrebách nevojenských spôsobilostí tým, že podporuje politiky vnútornej a vonkajšej bezpečnosti, ako sú civilná ochrana³, krízové riadenie, kybernetická bezpečnosť, ochrana vonkajších hraníc a námorný dozor. Doteraz boli tieto činnosti obmedzené na spolufinancovanie a koordináciu spôsobilostí členských štátov. Komisia chce získať o krok ďalej a zabezpečiť, aby Európa disponovala celou škálou bezpečnostných spôsobilostí, ktoré potrebuje; aby sa tieto spôsobilosti riadili čo najefektívnejšie z hľadiska nákladov; a aby sa v príslušných oblastiach zabezpečila interoperabilita medzi nevojenskými a vojenskými spôsobilosťami.

Akcie:

- *Komisia bude naďalej zlepšovať interoperabilitu služieb slúžiacich na výmenu informácií medzi civilnými a obrannými používateľmi, ako sa skúšobne vykonáva v rámci spoločného prostredia na výmenu informácií pre námorný dozor.*
- Komisia spoločne s členskými štátmi na základe existujúcich sietí EÚ preskúma zriadenie skupiny pre civilno-vojenskú spoluprácu v týchto oblastiach: a) technológie na detekciu a b) spôsoby na ochranu pred improvizovanými výbušnými zariadeniami, prenosnými systémami protivzdušnej obrany (MANPAD) a inými relevantnými hrozbami, ako sú napríklad hrozby CBRNE.
- *Komisia bude s ESVC pracovať na spoločnom posúdení potrebných spôsobilostí s dvojakým využitím pre bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ. Na základe tohto posúdenia predloží návrh, prípadne ktoré potreby týkajúce sa spôsobilostí by sa najlepšie dali uspokojiť pomocou aktív zakúpených, vlastných a spravovaných priamo Úniou.*

6. KOZMICKÝ PRIESTOR A OBRANA

Väčšina kozmických technológií, vesmírnych infraštruktúr a kozmických služieb môže slúžiť civilným aj obranným cieľom. Na rozdiel od všetkých národov, ktoré lietajú do vesmíru, však v EÚ neexistuje štrukturálne spojenie medzi civilnými a vojenskými kozmickými činnosťami. Tento rozpor spôsobuje hospodárske a politické náklady, ktoré si už Európa nemôže dovoliť. Situáciu ďalej zhoršuje európska závislosť od dodávateľov určitých podstatných technológií z tretích krajín, na ktoré sa často vzťahujú vývozné obmedzenia.

Niektoré vesmírne spôsobilosti síce musia zostať vo výhradnej vnútroštátnej a/alebo vojenskej kompetencii, existujú viaceré oblasti, v ktorých zvýšené synergie medzi civilnými a vojenskými činnosťami znížia náklady a zvýšia efektívnosť.

6.1. Ochrana vesmírnych infraštruktúr

Galileo a Copernicus predstavujú hlavné európske vesmírne infraštruktúry. Galileo patrí EÚ a Galileo a aj Copernicus budú slúžiť na podporu hlavných politík EÚ. Tieto infraštruktúry sú rozhodujúce, keďže tvoria základ pre aplikácie a služby, ktoré sú nevyhnutné pre naše hospodárstvo, blahobyt a bezpečnosť našich občanov. Tieto infraštruktúry sa musia chrániť.

³ V prípade civilnej ochrany je rozvoj spôsobilostí uvedený v návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany (KOM(2011) 934 v konečnom znení, ktorý vypracovala Komisia.

Vesmírny odpad sa stal najväznejšou hrozbou pre udržateľnosť našich kozmických činností. Na zmiernenie rizika zrážok je potrebné identifikovať a monitorovať satelity a vesmírny odpad. Táto činnosť je známa ako dohľad nad kozmickým priestorom a sledovanie tohto priestoru (SST) a v súčasnosti je založená najmä na pozemných snímačoch, ako sú teleskopy a radary. V súčasnosti neexistuje na európskej úrovni žiadna spôsobilosť SST; prevádzkovatelia satelitov a štartov sú závislí od údajov USA, pokiaľ ide o protizrážkové výstrahy.

EÚ je pripravená podporiť vznik európskej služby SST založenej na sieti existujúcich aktív SST vo vlastníctve členských štátov, pravdepodobne v rámci transatlantického kontextu. Tieto služby by mali byť prístupné verejným, komerčným, civilným a vojenským prevádzkovateľom a orgánom. To si bude vyžadovať záväzok členských štátov, ktoré vlastnia náležité aktíva, spolupracovať a poskytovať protizrážkovú službu na európskej úrovni. Konečným cieľom je zabezpečiť ochranu európskych vesmírnych infraštruktúr s európskou spôsobilosťou.

Akcia:

- *Komisia predložila v roku 2013 návrh programu podpory SST v rámci EÚ. Komisia na základe tohto návrhu posúdi, ako možno v dlhodobom horizonte zabezpečiť vysokú mieru efektívnosti služby SST.*

6.2. Satelitné komunikačné systémy

Vojenská a civilná bezpečnostní aktéri čoraz viac závisia od satelitných komunikačných systémov (SATCOM). Je to jedinečná spôsobilosť, ktorá vie zabezpečiť diaľkovú komunikáciu a vysielanie. Umožňuje využívanie mobilných alebo premiestniteľných platforiem ako náhradu za pozemné komunikačné infraštruktúry a dokáže zabezpečiť výmenu veľkých objemov údajov.

SATCOM na komerčné účely predstavuje najdostupnejšie a najpružnejšie riešenie na uspokojenie rastúcich potrieb. Keďže dopyt po bezpečnostných komunikačných systémoch SATCOM je príliš roztrieštený, spoločné využívanie a výmena kupovaných SATCOM by vďaka úsporám z rozsahu mohli znížiť náklady a priniesť lepšiu odolnosť.

SATCOM na komerčné účely nemôžu úplne nahradiť základné vládne/vojenské satelitné komunikácie (MILSATCOM), ktoré niektoré členské štáty EÚ vyvíjajú samostatne. Tieto komunikácie však nemajú dostatočnú kapacitu na to, aby uspokojili potreby menších subjektov, najmä vojenských lietadiel alebo zvláštnych jednotiek v nasadení.

Súčasná komunikácia MILSATCOM členských štátov okrem toho na konci tohto desaťročia dosiahnu koniec svojej životnosti. Táto kľúčová spôsobilosť sa musí zachovať.

Akcie:

- *Komisia bude konať s cieľom prekonať roztrieštenosť dopytu po bezpečnostných komunikáciách SATCOM. Komisia bude najmä budovaním na skúsenostiach agentúry EDA podporovať zlučovanie európskeho dopytu po vojenských a bezpečnostných komerčných komunikáciách SATCOM.*
- *Komisia preskúma možnosti, ako prostredníctvom existujúcich programov a zariadení uľahčiť úsilie členských štátov o nasadenie telekomunikačnej kapacity vo vlastníctve vlád na palubách satelitov (vrátane komerčných) a vyvinutie ďalšej generácie spôsobilosti MILSATCOM vo vlastníctve vlád na európskej úrovni.*

6.3. Budovanie satelitnej spôsobilosti EÚ s vysokým rozlíšením

Satelitné snímanie s vysokým rozlíšením je čoraz dôležitejšie na podporovanie bezpečnostných politik vrátane SBOP a spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP). Prístup EÚ k týmto spôsobilostiam je rozhodujúci na uskutočnenie skorého varovania, včasné prijímanie rozhodnutí, moderné plánovanie a na lepšie vykonávanie opatrení týkajúcich sa reakcií EÚ na krízu v civilnej a aj vojenskej oblasti.

V tejto oblasti sa vyvíjajú viaceré vnútroštátne obranné programy. Niektoré členské štáty vyvíjajú aj duálne systémy s vysokým rozlíšením na doplnenie vnútroštátnych programov slúžiacich výhradne na účely obrany. Tieto duálne systémy umožnili vznik nových foriem spolupráce medzi členskými štátmi na využívanie satelitného snímania, pričom sa nakupuje buď na trhu alebo prostredníctvom dvojstranných dohôd. Mal by sa vykonávať tento úspešný prístup, ktorý kombinuje požiadavky civilných používateľov a používateľov pôsobiacich v odvetví obrany.

Keďže potreba satelitného snímania s vysokým rozlíšením stále rastie, aby sme sa pripravili na ďalšiu generáciu snímacích satelitov, ktoré by sa mali začať používať okolo roku 2025, musia sa preskúmať a vyvinúť mnohé technológie, ako napríklad hyperspektrálne satelity s vysokým rozlíšením na geostacionárnej obežnej dráhe alebo moderné satelity s ultravysokým rozlíšením v kombinácii s novými snímacími platformami, ako napríklad RPAS.

Akcia:

- *Európska komisia spolu so službou ESVC a agentúrou EDA preskúmajú možnosti na postupný vývoj nových snímacích spôsobilostí na podporu misií a operácií SZBP a SBOP. Európska komisia takisto podporí vývoj potrebných technológií pre budúce generácie snímacích satelitov s vysokým rozlíšením.*

7. UPLATŇOVANIE ENERGETICKEJ POLITIKY EÚ A PODPORNÉ NÁSTROJE V ODVETVÍ OBRANY

Ozbrojené sily sú najväčšími verejnými spotrebiteľmi energie v EÚ. Podľa agentúry EDA ich spojené ročné výdavky len na elektrickú energiu tvoria odhadom spolu viac ako 1 miliardu EUR. Fosílna palivá zostávajú navyše stále najdôležitejším zdrojom na uspokojenie týchto energetických potrieb. Spôsobuje to citlivé závislosti a vystavuje rozpočty na obranu rizikám zvýšenia cien. Ozbrojené sily majú preto v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávok a zníženia prevádzkových nákladov veľký záujem na znížení svojej energetickej stopy.

Ozbrojené sily sú zároveň najväčším verejným vlastníkom voľných pozemkov a infraštruktúry a vlastní podľa odhadov celkom 200 miliónov metrov štvorcových budov a 1 % celkového zemského povrchu Európy. Využitie tohto potenciálu by ozbrojeným silám umožnilo znížiť ich energetické potreby a pokrylo by značnú časť týchto potrieb z ich vlastných nízkouhlíkových a nezávislých zdrojov. Znížilo by to náklady a závislosť a zároveň by to pomohlo dosiahnuť energetické ciele Únie.

Pokiaľ ide o oblasť výskumu, Komisia vypracovala Európsky strategický plán pre energetické technológie na podporu inovatívnych a nízkouhlíkových energetických technológií, ktoré sú efektívnejšie a udržateľnejšie než existujúce energetické technológie. Odvetvie obrany by vzhľadom na svoje značné energetické potreby mohlo byť priekopníkom vo využívaní vznikajúcich energetických technológií Európskeho strategického plánu pre energetické technológie.

Akcie:

- *Komisia spoločne s odborníkmi členských štátov zriadi do polovice roka 2014 osobitný konzultačný mechanizmus, pričom sa bude vychádzať z modelu existujúcich spoločných opatrení v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti. Tento mechanizmus bude zameraný na a) energetickú efektívnosť najmä v odvetví budov; b) obnoviteľnú energiu a alternatívne palivá; c) energetickú infraštruktúru vrátane využívania technológií inteligentných sietí a:*
 - *preskúma uplatniteľnosť existujúcich energetických koncepcií EÚ, právnych predpisov a podporných nástrojov v odvetví obrany;*
 - *identifikuje možné ciele a hlavné oblasti akcie na úrovni EÚ pre komplexnú energetickú koncepciu pre ozbrojené sily;*
 - *vypracuje odporúčania pre príručku o energiách z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti v odvetví obrany so zameraním na vykonávanie existujúcich právnych predpisov EÚ, používanie inovatívnych technológií a využívanie inovatívnych finančných nástrojov;*
 - *zabezpečí pravidelnú výmenu informácií s riadiacou skupinou Európskeho strategického plánu pre energetické technológie.*
- *Komisia zväži aj vypracovanie usmerňujúceho dokumentu o vykonávaní smernice 2012/27/EÚ v odvetví obrany.*
- *Komisia podporí demonštračný projekt európskych ozbrojených síl GO GREEN o fotovoltickej energii. Komisia po úspešnej ukážke pomôže aj ďalej vyvíjať projekt GO GREEN so zapojením viacerých členských štátov a možno ho rozšíri o ďalšie obnoviteľné zdroje energie, ako sú vietor, biomasa a voda.*

8. POSILNENIE MEDZINÁRODNÉHO ROZMERU

So znižovaním rozpočtov na obranu v Európe sa vývoz do tretích krajín stáva pre európske odvetvia čoraz dôležitejší, keďže kompenzujú znížený dopyt na ich domácich trhoch. Tento vývoz by sa mal schvaľovať v súlade s politickými zásadami stanovenými v spoločnej pozícii 2008/944/SZBP prijatej 8. decembra 2008 a v súlade so zmluvou o obchode so zbraňami prijatou 2. apríla 2013 Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov. Európa má zároveň hospodársky a politický záujem na podporení svojich odvetví na svetových trhoch. Napokon, Európa potrebuje zabezpečiť jednotný prístup k monitorovaniu prichádzajúcich zahraničných investícií (ako je uvedené v oddiele 2.3 o vlastníctve a bezpečnosti dodávok).

8.1. Konkurencieschopnosť na trhoch tretích krajín

Zatiaľ čo výdavky na obranu sa v Európe znížili, v mnohých iných častiach sveta ďalej rastú. Prístup na tieto trhy je často ťažký, závisí od politických faktorov, prekážok prístupu na trh atď. Najväčší svetový trh v odvetví obrany, Spojené štáty americké, je pre dovoz z Európy v podstate zatvorený. Ostatné tretie krajiny sú otvorenejšie, ale často vyžadujú kompenzácie, ktoré veľmi zaťažujú spoločnosti EÚ. Na záver, niektorí európski dodávatelia medzi sebou súťažajú na mnohých trhoch tretích krajín, čo z európskeho hľadiska sťažuje podporovanie určitého dodávateľa EÚ.

Akcia:

- *Komisia začne dialóg so zainteresovanými stranami o tom, ako podporiť európske odvetvie obrany na trhoch tretích krajín. Pokiaľ ide o kompenzácie na trhoch tretích krajín, v rámci tohto dialógu sa preskúmajú možnosti zmiernenia možných negatívnych vplyvov týchto*

kompenzácií na vnútorný trh a európsku obrannú priemyselnú základňu. Zároveň sa preskúma, ako môžu inštitúcie EÚ podporiť európskych dodávateľov v situáciách, keď len jedna spoločnosť z Európy súťaží s dodávateľmi z ostatných častí sveta.

8.2. Kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím

Kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím úzko dopĺňa kontrolu obchodu so zbraňami a je kľúčom k bezpečnosti EÚ a tiež ku konkurencieschopnosti mnohých spoločností v leteckom, obrannom a bezpečnostnom odvetví. Komisia začala preskúmanie politiky EÚ v oblasti kontroly vývozu a vykonala rozsiahle verejné konzultácie, ktorých závery boli predstavené v pracovnom dokumente útvarov Komisie vydanom v januári 2013. Reformný proces ďalej pokročí po vypracovaní oznámenia, ktoré bude zamerané na zvyšné prekážky obchodu brániace spoločnostiam EÚ využiť všetky výhody vnútorného trhu.

Akcia:

- *Ako súčasť prebiehajúceho preskúmania politiky kontroly vývozu Komisia predloží správu o posúdení vplyvu vykonávania nariadenia (ES) č. 428/2009, na ktorú nadviaže oznámením, v ktorom načrtne dlhodobú víziu pre kontroly strategického vývozu EÚ a konkrétne politické iniciatívy na prispôsobenie kontrol vývozu rýchlo sa meniacim technologickým, hospodárskym a politickým podmienkam. To môže zahŕňať návrhy legislatívnych zmien systému kontroly vývozu EÚ.*

9. ZÁVERY

Udržiavanie a rozvoj obranných spôsobilostí s cieľom čeliť súčasným a budúcim výzvam, napriek prísnyim rozpočtovým obmedzeniam budú možné, len ak sa uskutočnia ďalekosiahle politické a štrukturálne reformy. Nastal čas na ambiciózne opatrenia.

9.1. Nový rámec pre rozvoj civilno-vojenskej spolupráce

Civilno-vojenská spolupráca je komplexná úloha s mnohými operačnými, politickými, technologickými a priemyselnými aspektmi. Platí to najmä o Európe, kde distribúcia kompetencií a rozdelenie práce zvyšujú stupeň komplexnosti. V tomto oznámení je zahrnutý balík opatrení, ktoré pomôžu prekonať tieto problémy a stimulovať spoluprácu medzi členskými štátmi. Naším cieľom je v tejto súvislosti vypracovať integrovaný prístup bez deliacej čiary medzi civilnou a vojenskou oblasťou s hladkým prechodom vo všetkých fázach životného cyklu spôsobilosti, t. j. od definície potrebných spôsobilostí až po ich aktuálne využitie na mieste.

Komisia ako prvý krok smerom k dosiahnutiu tohto cieľa preskúma svoj vnútorný spôsob riešenia bezpečnostných a obranných záležitostí. Na základe skúseností pracovnej skupiny pre obranu zoptimalizuje svoje mechanizmy spolupráce a koordinácie medzi svojimi útvarmi a so zainteresovanými stranami.

9.2. Výzva pre členské štáty

V tomto oznámení je uvedený akčný plán pre príspevok Komisie k posilneniu SBOP. Komisia vyzýva Európsku radu, aby v decembri 2013 diskutovala o tomto akčnom pláne a o správe vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku na základe týchto faktorov:

- Rozhodnutia o investíciách a spôsobilostiach pre bezpečnosť a obranu by mali vychádzať zo spoločného chápania hrozieb a záujmov. Európa preto potrebuje včas vypracovať strategickú koncepciu pokrývajúcu všetky aspekty vojenskej

a nevojenskej bezpečnosti. V tejto súvislosti by sa mala uskutočniť širšia politická diskusia o vykonávaní príslušných ustanovení Lisabonskej zmluvy.

- Spoločná bezpečnostná a obranná politika je nutnosťou. Na to, aby bola táto politika účinná, musí ju podporovať plnohodnotná spoločná európska politika v oblasti spôsobilostí a vyzbrojovania, ktorá je uvedená v článku 42 ZEÚ.
- SBOP sa v záujme zaistenia súdržnosti úsilia musí úzko koordinovať s ostatnými príslušnými politikami EÚ. Je to osobitne dôležité na tvorbu a využívanie synergií medzi vývojom a využívaním obranných a civilných bezpečnostných spôsobilostí.
- Aby bola SBOP vierohodná, potrebuje Európa silnú obrannú priemyselnú a technologickú základňu. V záujme dosiahnutia tohto cieľa sa musí vypracovať európska priemyselná stratégia pre obranu založená na spoločnom chápaní stupňa nezávislosti, ktorý si chce Európa zachovať v kľúčových technologických oblastiach.
- Na udržanie konkurencieschopného priemyslu schopného vyrábať potrebné spôsobilosti za prijateľné ceny je nevyhnutné posilniť vnútorný trh v oblasti obrany a bezpečnosti a vytvoriť podmienky, ktoré európskym spoločnostiam umožnia voľne pôsobiť vo všetkých členských štátoch.
- So zreteľom na vážne rozpočtové obmedzenia je osobitne dôležité efektívne pridelať a vynakladať finančné zdroje. Okrem iného to znamená znížiť prevádzkové náklady, zlúčiť dopyt a harmonizovať vojenské požiadavky.
- Aby sa ukázala skutočná pridaná hodnota rámca EÚ, je potrebné určiť spoločný projekt v oblasti kľúčových obranných spôsobilostí, kde by mohli byť plne mobilizované politiky EÚ.

9.3. Ďalšie kroky

Komisia na základe diskusií s hlavami štátov alebo predsedami vlád vypracuje pre oblasti definované v tomto oznámení podrobný plán s konkrétnymi opatreniami a časovým harmonogramom.

Na vypracovanie a vykonávanie tohto plánu zriadi Komisia osobitný konzultačný mechanizmus s vnútroštátnymi orgánmi. Tento mechanizmus môže mať viaceré formy v závislosti od politickej oblasti, o ktorej sa diskutuje. Do tohto konzultačného mechanizmu budú zapojené agentúra EDA a Európska služba pre vonkajšiu činnosť.